

očitali. Ubogi so bili vedno tajniki, ki poskušajo amaterske težave in pripombe zgladiti. Če so tiho kot grob, je vse v redu, a ni veliko urejene-ga; če prenašajo izjave, težko kaj uredijo; če pa preveč povedo, so na koncu sami krivi za vse težave. Koncepta delovne skupnosti nismo dokončno rešili; tudi v času mojega predsedni-kovanja ne. Znana pa je pisarna po tem, da nas je vse predsednike kar dobro preživela.

Zanimiv je bil tudi takratni glavni odbor. Ko smo se že dogovorili za ločevanje članstva na a, b in c, smo na naslednji seji sklep razveljavili. Uveljavlja ga po šestih letih novi upravni odbor.

Ko je prišel čas za zamenjavo mene kot pred-sednika, so se začele težave. Bil sem najmanj dve leti preveč predsednik, ker se v PZS nismo sporazumeli, kdo me bo nasledil. Bilo je več kandidatov. Ljubeznivo pismo o tem, da sem nekoliko preveč časa predsednik, so poslali

tudi iz RK SZDL. Predsedstvo sem oddal **Mar-janu Oblaku** na skupščini v Ljubljani in ostal samo še predsedujoči – zadnji v vrsti enoletnih rotirajočih predsednikov – Planinske zveze Ju-goslavije. V vročem juliju 1991 sem to funkcijo odložil, takoj in dokončno. Postali smo država in dokončno samostojni. V svojem rednem delu imam zaradi tega izredne nove obremenitve in le s težavo sledim nalogam, ki sem jih še sprejel kot član sedanjega upravnega odbora PZS. Štiriletna doba za amaterja je nekoliko predolga zadeva, vsaj zame, zdaj in po novem.

Mislím, da usmeritev na tekmovalno in tržno ekonomijo v novi državi tudi od PZS zahteva, da drugače in na novo uredi svoje vrste. Vedno znova in znova smo se prilagajali in tako postali ter ostali med velikimi in pomembnimi organiza-cijami civilne družbe, ki ji sedaj toliko obetajo v naši novi državi.

DESETLETJE PRIPRAV NA STOLETNI JUBILEJ

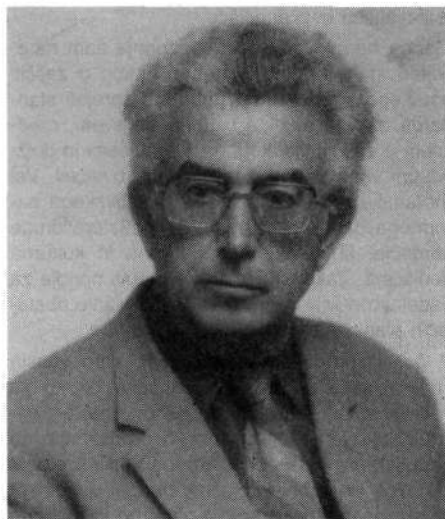
DOLGOVI GORNIŠKEMU NARODU

MARJAN OBLAK

Vse minulo desetletje, od leta 1983 do zdaj, je bilo podrejeno pripravam na slovesno in delovno praznovanje 100-letnice ustanovitve osred-nje slovenske planinske organizacije, »Sloven-skega planinskega društva«. Uvod v začetek praznovanja je bil ob 90-letnici SPD-PZS slav-nostni občni zbor Planinskega društva Ljublja-na-Matica z razvitjem društvenega prapora. V tem obdobju je bila otvoritev obnovljenega in povečanega planinskega doma na Kredarici kot simbola Slovenije pod Triglavom.

Planinci smo si zadali nalogo, da ob tem 100-letnem jubileju v Ljubljani dobimo Slovenski planinski muzej, v Bavšici pa sodoben vzgojno-izobraževalni center za otroke, mladino in tudi za alpiniste. Te naloge nam ostajajo – ampak vsem Slovencem, ker je planinski muzej potreben narodu, ker bo dokaz, da smo na tej zemlji Slovenci z nam lastno kulturo, zgodovino in slovenskim jezikom sami osvajali ta svoj gorski svet. Planinci imamo svoja pota, planinske do-move in kočje po vseh naših gorah, tako v sredogorju kot v visokogorju, slovenski planin-ski muzej pa mora imeti svoj sedež v glavnem mestu nekoč dežele, potem banovine in republi-ke in danes države. Muzej je potreben narodu, glavnemu mestu, kulturni in turistični ponudbi, za lastne potrebe in tujce.

Že več kot dve desetletji si planinci prizadeva-mo pridobiti prostore za to osrednjo institucijo v Ljubljani. Za muzej je dovolj zbranega gradiva, najmanjša površina potrebnih prostorov je 300 kvadratnih metrov.

Mnogo let smo živeli od obljub, da bo za to osrednjo slovensko in ne le ljubljansko instituci-jo dovolj prostora v prenovljenem ljubljanskem gradu. Že pred leti pa nam je bilo sporočeno, da je namembnost ljubljanskega gradu spre-menjena in naj si sami in druge poiščemo prostore. Pričeli smo znova; najprej smo hoteli najti prostor in zanimive sponzorje za nabavo muzejske opreme, izdelane po načrtih. Pridobili smo sponzorje, ni pa bilo prostora. Ob izpra-znitvi Mercatorjevih prostorov v Zoisovi hiši na Bregu 22 v Ljubljani smo dobili najprej obljube, nato možnost le delnega najema prostorov – komaj četrtino potrebnega in v stavbi obstoječe-

ga prostora. Čas je mineval in kljub upanju, da bi nam vsaj delno ugodili, nam je bilo 20. 8. 1990 v občini Ljubljana-Center kljub dodatnim vlogam in obiskom pri predstavnikih občine in mesta odklonjeno vse. Za dokumente iz obdobja narodnega ozaveščanja pod geslom »Naredimo naše gore slovenske s slovenskimi kaži-poti in kočami« torej v Ljubljani ni prostora.

Planinska zveza Slovenije je vseskozi aktivno sodelovala s Triglavskim narodnim parkom, saj je bila tudi najbolj aktivna za njegovo ustanovitev in zakonsko regulativo. Marsikdo bi danes poočital, da imamo planinske postojanke s previsokim standardom. Vendar nam je čas, v katerem smo živeli, marsikaj nalagal, med drugim agregate v postojankah, sanitarije na vodno izplakovanje, koške za smeti na počivališčih. Glede tega so bili moji pogledi drugačni, ko sem izrekel geslo, naj vsak svoje odpadke odnese domov, v kočah, kjer je možno, naj bi izkoristili sončno energijo ali veter – pa so bili taki članki v PV bolj hladno sprejeti. Zdaj bodo čas in visoki stroški oskrbovanja postojank narokovali skromnejšo ponudbo v planinskih kočah, ki niso cilj pohoda v gorski svet; cilj pohoda je živeti v naravi in z njo, planinska koča pa je le zavetišče in prenočišče.

Mnoga naravovarstvena spoznanja nam narekujejo, da bo vsem potreben zakon o zaščiti gorskega sveta, da bo potrebno sprejeti standarde za vse objekte v gorskem svetu, predvsem o zaščiti visokogorja s pravicami in dolžnostmi vseh uporabnikov in obiskovalcev. Vsi moramo upoštevati območje Triglavskega narodnega parka in ob njem še nekatera druga območja, ki so izjemna naravna in kulturna dediščina. Zakonsko je treba urediti pogoje za nadelavo novih in način za vzdrževanje obstoječih planinskih poti v visokogorju.

V šolah, predvsem v osnovnih, smo včasih imeli mladinske planinske odseke, ki so jih vodili mentorji, največkrat prostovoljno; organizirali so izven rednega pouka predavanja, ob nedeljah in med počitnicami pa vodili izlete. V osnovne in srednje šole naj bi spet uvedli kot obvezen predmet Varstvo naravne in kulturne dediščine, varstvo gorskega sveta, pravilno in varno obnašanje v naravi in gorskem svetu.

Organizacija slovenskega planinstva je temeljila na društvi, ki so bila povezana v meddruštvene odbore in v zvezo. Za naloge, ki jih je opravljala zveza za društva oziroma v skupnem imenu, je združevala sredstva od članarine in od prometa v postojankah, s temi sredstvi je sofinancirala Planinski vestnik, Gorsko reševalno službo in investicije v visokogorju kot soparticipacijo na dodeljena družbena sredstva za ta namen. Prav gotovo ni bilo nikoli toliko sredstev, kot bi jih potrebovali, vendar pa so bila vedno bogato naložena in oplemenitena s prostovoljnimi de-

lom in različnimi oblikami prispevkov delovnih organizacij. Planinska zveza je bila zaradi zaščite društvenega premoženja tudi lastnik vseh objektov. Društva so bila v mnogih primerih lastnik gozdov ali drugih zemljišč, ki jih bodo dobila z denacionalizacijo vrnjena in bodo z njimi suvereno gospodarila.

Gorska reševalna služba bi sicer morala postati javna služba, pa se je financirala iz namenskih sredstev društev, teritorialne obrambe, notranjih zadev in od dohodkov Loterije, pri čemer sta se vsa vzgoja in šolanje kadrov prelivala med alpinizmom in gorsko reševalno službo.

Najtežje je bilo z odpravami v tuja gorstva – ali, bolje rečeno, z reprezentativnimi alpinističnimi odpravami. Določene so bile v hipu, ko je bilo od države, kamor je šla, dano soglasje, potem pa je bilo treba hitro zbrati denar, kadre in opremo. Kadrovski izbor je še nekako šel, oprema tudi, denar pa zelo težko; pa vendar smo ga le zbrali, čeprav šele potem, ko se je odprava že vrnila. Obstajalo je namreč nenapisano mnenje, da je predsednik dolžan poiskati sredstva, saj ga za to tudi imajo. Odprave bi bilo treba načrtovati vsaj triletno, če ne petletno, kar bi omogočilo boljšo pripravo in zagotovitev finančnih sredstev.

Tudi to je treba povedati: V počastitev našega stoletnega jubileja nam je skladatelj **Av gust Ipavec** skupaj z Dunajskim festivalom že leta 1988 v sklopu »Festivala pravljicnih oper« podaril opereto »Zlatorog«. V izvajalski ansambel so bili vključeni naši primorski pevski zbori in učenci nekaterih baletnih šol ter orkester Slovenske filharmonije. Koliko težav in neprijetnosti sem doživel s to organizacijo – brez vsake podpore organov PZS – predvsem s prevozi, dvorano v Cankarjevem domu, zbiranjem sredstev, ki pa v skupni vsoti stroškov niso ne vem kaj pomenila.

Ob tem je vsekakor treba vsaj omeniti televizijsko nadaljevanko »V hribih se dela dan«, ki smo jo doslej na slovenskih malih zaslonih videli vsaj trikrat – to lepo potovanje po slovenski planinski poti – transverzali od Maribora do morja. Oddaja je za najširšo uporabo posneta tudi na videokaseto.

Potrudili se bomo, da bi v letošnjih številkah Planinskega vestnika odgrnili tančico z nekaterih doslej premalo znanih dogodkov iz slovenskega planinskega dogajanja. Dogovarjamo se z nekaterimi znanimi slovenskimi planinci – strokovnjaki z različnih področij, da bi posebej za PV popisali delčke doslej premalo znanega planinoslovja. Pri tem ne bomo zanemarjali drugih zvrsti, ki so bile doslej zastopane na straneh naše revije.